

מסורת הש"ס

רש"י

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

ר"ן

מ.ב.

עין משפט
נר מצוה

בב א מ"י פ"ד מהל'
אכל ה"ל:
בב ב מ"י שם ה"ל שם
עשין מ"ד כ טושיע
י"ד פ"י שם פ"ד:
בב ג מ"י שם פ"ד:
טושיע שם פ"ד ג:

הוספות

אסעור. אם יבקר מולח.
פוקד מתרגמין.
ופעד: ריווח נפשיה.
החולה ופוקד התבקר
החולה עובר לו חלו ומנע
מלקט רחמים: בחלת
בתייתות תקוף חלישה.
ומתוס מלקט רחמים
עליו: בהרא רבה פ"ד.
שכרו מימי מן הגשמים:

פירוש הרא"ש

מב ח"ב ב"א. פ"י
ת"ב דלמ"ר. נכנס
מלוקקין ודף (ג) מן קדס
נחלש נכנס: שבו
ורבצו צ"ע. לפי חוליה
נלוו ר"י עקובא:
הנכנס לבקר את החולה
מפקח על ל"כיו ומחיה:
א"ו מבקש עליו רחמים
א"ו שיהיה ולא שיהיה
זו היא רעה גדולה
שלא היה מבקרו היה
מבקש עליו רחמים ואפשר
שם ר"ן הוא והיה
תפלתו נשמעת ומיית
הניקור גורם שיהיה
ד"א יתירץ ב"ה:
דנל חוליה מדדי פסיו
(שם ג) וא"ל נכנס
מועטת שיתק שמואל ר"ח
יתקף עליו: בשי"א
ר"ל. משנת חלו לבקר
ולפסק נכנסו: ש"א
בשעריה. שהחליה עלה
לנכנס בידו: ור"ח בן
ש"ה. שהחליה עלה
לומר ח"י יתר אכנס
בשמים וא"ל בפקדו:
א"א יתקף. לא לבקר:
רווחא דעתי. ופוקד הוא
שמתפלל ולא יתפלל עליו:
התקף חלישה. וכבר היה
מפוקד שאין תפלתו מועלת
לז: בהרא רבה פ"ד.
מרום בשמים שידו נאקד
ויזיל נל הנהר ורבה
ריוחין בני נכל ושתים
נעוה חליהם: ג"ר
ב"ה. מתבקר. תפלתו
ומתקדו מימי גדלים
כי רוב גדול הנהר מן
התקוס דליתא תענית
בפרק סדר תעניות ודף
ה"ה: שאין לך טמא יודעת
תלמדה שאין לך טפחים
עליו כנגדו הילכ לא יגדל
הנהר ממי גשמים שופסין
מקוים אחר: אין ה"ס
בהר"ן ב"ה. דחישין
שם רב עליו טעמים שמי
גשמים רבו על עיקר מי
הנהר ומתבטל כבודו ולא
אמר קמא קמא נטיל שכל
דבר שדרכו ליגדל וגם גדל

א"ל. כנסת נה. (ב) ז"ל
וכנסת אל יגדל מן ידו
ה' ונ"י והיה תפלו אפי'
(ג) נכנס (ב). (ד) (מנלה)
א"ל. תוספתא ע"י פ"ה.
(ה) שם י"ב. (ו) שם פ"ה:
כנסת נה. (ז) (תוספתא)
ע"י פ"ה. (ח) (מנלה נה).
(ט) שמי פ"ה. (י) (ויה)
(י) (ויה) (י) (ויה)
מקוהא פ"ה מ"ה.

תורה אור השלם

1. בנפל אויבך אל
תשקח ובשכרו אל יגל'
לכך. משלי כד ו'
2. אשיר משכיל אל דל
ביום קצוה תשלטה:
החליט כ"ב
3. דודי נעט ונגלה פני
באול ריע שפדו כארג
חיי תדלה יבצעני מיס
עז ללכה תשלטה:
ישעיהו ח"ב
4. ויארם לו שדוע אהק
ככה דל בן השלך בבקר
בבקר ודלו תגדל לי
ויארם לו אמנון את הקור
אחרת אקשיל אור אני
אובד: שמואל ב י"ד
5. כל פועל ל' למענהו
וגם רשע ליום קצוה:
משלי טו ד
6. י' ישמרה ויחיה
ואשר בארץ ואל תהיה
בנפש אויבך.
החליט כ"א
7. אמר אל רחבעם בן
שלמה מלך יהודה ואל
כל בית יהודה ובנישין
ותר קום לאמר:
פסלים א י"ב כג
8. י' יסעדנו על ערש דוד
כל משכבו ויתקד
בחליה: תהלים מא ד

גליון הש"ס

נ"ב. לא לסעוד איניש.
פ"י כ"י שם דף י"ב ע"ב
ד"ה סעוד וז"ל דגנסי
מלן לא לסעוד:

מוסף רש"י

מטרא במערבא. נאקד
סדלל שדרא רבה
פ"ה. פרת מעד נכר
סדלל יורד מלך סדלל
לכלל גדל ממי הגשמים
יודעין בני נכל שידו
גשמים כתי ארץ סדלל
ושמים על חליהם: שבת
פ"ה. ובע"ז בבורות נה.
נהרא מכיפה מתבקר.
משפס ומתקדו ומשפס.
כל מתרגמין כ"ה.
מכיפה מתבקר ולא ממי
הגשמים: שבת פ"ה.
אין המים מטהרין
בוזחלין. אין מטהרין
חם וכלס הוטרין
טק דק וקול ותרין
להשקין חוליה לנטול
מקוה: שם)
שם היו מים טעסין רבין פליין (בבורות נה).

בוזחלין ומקוה באשטורין אלל מעין לא חשטת מאשטורין דמקוהא תוספתא (מקוהא פ"ה) מעין שממיו מועטים ורבה עליו והרמזו מטהר באשטורין ותמן נמי (שם פ"ד מ"ה) כל הימים במקוה והימים מועטים הם נאין והימים טעמא דלשון
מקוה משמע באשטורין ולא בוזחלין דכסיו יקו הימים אל מקוה אחד אלל מעין בין וזחל בין עומד במקוה אחד נאקד מעין ומ"ה אל ללו חן חלק היה מקשין מקוה למעין לטהר בוזחלין:

בא"ש. חלה. וא"ת דגנסי בא"ש. כאילו שופך דמים. מפני שגני
אדם שנגנסיין לבקרו עושים לו לחולה כל כרציו: לא שיהיה ולא
שימות. שהרי אינו יודע עניינו של חולה: דלא ליפרע מוליה.
דלמא מתללגל לאחלה. אי נמי דלא
לישמעי מילי עליוה: מכאן

ואילך. חזי דלא מתרפא אחר להו
פוקו ואכריו: ריעים כנעמן.
שרפאווה מרעוהו כגון אלישע דהוה
נביא חקן והסילו ענה לנעמן: אם
יאמרו לך נערים כנה. בית
המקדש: ווקינס אופרים ספור.
ואל תננה: וסימן לדבר מרעננס.
דכתיב (מלכים א י') ויעזוב את ענת
הקונים וגו' ומכר בית המקדש
על אותה ענה. והמורה לא פירש
בבית המקדש ואיכא כרייתא דקמי
כדריא בבית המקדש: ילא לסעוד.
כמו (מנדה טו) ופקודת כל האדם
מתרגמין וטעודה: תלם שעי
קמייתא רווחא דעפיה. דלמא
נעלמא כ"ב טו: אדלי יומא אדלי
קצירא. ודילמא אחר לא אשטרך
למכרי רחמי עליה דלמי כל כך
חולה: יסעדנו. כמו ולחם לנכ
אזכר יסעד (תהלים קד): ומניין
ששכינה כו' שנאמר ה' יסעדנו.
קרי ביה יסעדנו. אי נמי יסעדנו
משם שמסעד שכינה על ראשו כדלמין
כדריא ששכינה שריה למעלה
ממיתו: סהדא רבה פ"ה. כשהר
פרת גדול היו עדות לגשמים שיודעין
לא"י דא"י גבוה מכל הארצות ונאין
גשמים וטפלין כפרת ומתגדל מהן. והאי
דלמ"ר דנהר מתגדל ממי הגשמים
היו פלוגתא דשמואל: נהרא מכיפה
מתבקר. שובע מגדוהו ולא ממי גשמים:
אלל

ויחיהו ואושר בארץ ואל תתנהו בנפש בארץ ויחייהו
מן היסורין ואושר בארץ שיהו הכל מתכבדין בו ואל תתנהו בנפש אויביו
שיודענו לו ריעים כנעמן שרפו את צרעתו ואל יודענו לו ריעים כרחבעם
שחילקו את מלכותו תניא ד"ר ש"ב בן אלעזר אומר אם יאמרו לך ילדים
בנה וזקנים סתור שמע לזקנים ואל תשמע לילדים שבנין ילדים סתירה
וסתירת זקנים בנין וסימן לדבר רחבעם בן שלמה אומר רב שישא בריה
דרב אירי *לא ליסעוד איניש קצירא לא בתלת שעי קדמייתא ולא בתלת
שעי בתרייתא דיומא כי היכי דלא ליסח דעתיה מן רחמי תלת שעי
קדמייתא רווחא דעתיה בתרייתא תקוף חולשה *אמר רבין אמר רב מניין
שהקב"ה זן את החולה שנאמר *י' יסעדנו על ערש דוד וגו' ואמר רבין אמר רב
מניין שהשכינה שריה למעלה ממיתו של חולה שנאמר *י' יסעדנו על ערש
דוד תניא נמי הכי *הנכנס לבקר את החולה לא ישב לא על גבי מטה ולא ע"ג
ספסל ולא על גבי כסא אלא מתעטף ויושב ע"ג קרקע מפני שהשכינה שריה
למעלה ממיתו של חולה שנאמר *י' יסעדנו על ערש דוד ואמר רבין *אמר רב
מתבקר ופליגא דשמואל אדשמואל דאמר שמואל נהרא מכיפה
מתבקר ופליגא דשמואל דאמר שמואל אין המים מטהרין בוזחלין
אלל

כשנראה לעין שנחמנו הרבה מחמת המטר: ופליגא ידידיה אדריה דאמר שמואל אין המים מטהרין בוזחלין.
אלל

בא"ש. חלה: אין מבקש עליו רחמים לא שיהיה ולא שימות.
נראה בעיני דה"ק פעמים שזריך לבקש רחמים על החולה
שימות כגון שמתעורר החולה בתליו הרבה ואי אפשר לו שיחיה
דלמא מתעורר כפרק הנושא (מנחות קד.) דיוון דחוליה אמתיה דרבי דעל
כמה זימנין לבית הכסא ואחז תפילין
וקא מתעורר אמרה יחי רלון שיכופו
העליונים את התחתונים כלומר
לדמות רבי. ומש"ה קאמר דהמבקר
חולה מועילו בתפלתו אפי' לחיות
מפני שהיא תפלה יותר מועלת ומי
שאינו מבקרו אין לרץ לומר שאינו
מועילו לחיות אלל אפי' היכא דליכא
ליה הנאה במיתה אפי' אותה וטעמי
אינו מהנהו: לא ליסעוד איניש.
יבקר. ופקודת כל האדם *י' מתרגמין
וסיעדא: קצירא כהלם שעי קמייתא
רווחא דעפיה. וכסוד המבקר
שמתרפא ואין לרץ לבקש רחמים
עליו: כסרייתא תקוף חולשה.
וכסוד שהוא באפס תקוה ומתפלל
מן הרחמים: לא יבך לא על גבי
מטה ולא על גבי ספסל. איכא מאן
דלמא דוקא כשהחולה שוכב על גבי
קרקע שנמלא מבקר גבוה ממקו
שכינה: אמר ר' אבין אמר רב
מטרא כמערבא סהדא רבה פ"ה.
כשיורד מטר צ"ל מעיד עליו פרת
בנכל שכל שהוא גדול כדוע שאע"פ
שלא ירדו גשמים כאלן ירדו גשמים
צ"ל. ונפקא מינה שאסור לטבול בו
לפי שאין מי גשמים הנוטפין מטהרין
בוזחלין אלל באשטורין כלומר דקו
וקיימי כדמיתא כספריס) אי מה מעיין
מטהר בוזחלין חף מקוה מטהר בוזחלין
מ"ל חן מעיין ובור' מעיין מטהר
בוזחלין ומקוה באשטורין הילכך כל
היכא דליכא למיתא שמה רבו נוטפין
על בוזחלין אסור והיינו כשהנהר
גדול הרבה אלל אם היה הולך ללשו
או שלא נתרבה אלל מעט דליכא
לפסוקי דכריית נוטפין שרי כדמיתא
במסכתא העיד ר' אלעזר בר לזקו
על בוזחלין שרבו על הנוטפין שהם
כשרים: ופליגא דשמואל דאמר
שמואל נהרא מכיפה מתבקר.
מכיפה משלעו. כלומר ממקורו הוא
מתגדל שאע"פ שאינו מרחם
שכשהגשמים יורדין נהרות מרחמים
עיקר רבויין ממקורו הוא כדלמ"ר
בפרק סדר תעניות (תענית כה:) אין
לך כל טמא וטמא יורד מלמעלה
שאין מהם עולה לקראתו טפחים
ומלא שלעולם בוזחלין רבין על
הנוטפין דהא לטפח של גשמים
איכא טפחים דמעין הלכך לשמואל
מותר לטבול בנהרות לעולם אפי'
אלל

נ"ל הפסק לא אמר קמא קמא נטיל כמו שנראה לקמן בפרק הנודר מן הידן ודף נה: וסיון דלמי נטיל נהס כולם
לנוטפים ומן תוספתא מקוהא פ"ה) מעין שממיו מועטים ורבה עליו והרמזו מטהר באשטורין ותמן נמי (שם פ"ד מ"ה) כל הימים במקוה והימים מועטים הם נאין והימים טעמא דלשון
מקוה משמע באשטורין ולא בוזחלין דכסיו יקו הימים אל מקוה אחד אלל מעין בין וזחל בין עומד במקוה אחד נאקד מעין ומ"ה אל ללו חן חלק היה מקשין מקוה למעין לטהר בוזחלין:

נ"ל הפסק לא אמר קמא קמא נטיל כמו שנראה לקמן בפרק הנודר מן הידן ודף נה: וסיון דלמי נטיל נהס כולם
לנוטפים ומן תוספתא מקוהא פ"ה) מעין שממיו מועטים ורבה עליו והרמזו מטהר באשטורין ותמן נמי (שם פ"ד מ"ה) כל הימים במקוה והימים מועטים הם נאין והימים טעמא דלשון
מקוה משמע באשטורין ולא בוזחלין דכסיו יקו הימים אל מקוה אחד אלל מעין בין וזחל בין עומד במקוה אחד נאקד מעין ומ"ה אל ללו חן חלק היה מקשין מקוה למעין לטהר בוזחלין:

נ"ל הפסק לא אמר קמא קמא נטיל כמו שנראה לקמן בפרק הנודר מן הידן ודף נה: וסיון דלמי נטיל נהס כולם
לנוטפים ומן תוספתא מקוהא פ"ה) מעין שממיו מועטים ורבה עליו והרמזו מטהר באשטורין ותמן נמי (שם פ"ד מ"ה) כל הימים במקוה והימים מועטים הם נאין והימים טעמא דלשון
מקוה משמע באשטורין ולא בוזחלין דכסיו יקו הימים אל מקוה אחד אלל מעין בין וזחל בין עומד במקוה אחד נאקד מעין ומ"ה אל ללו חן חלק היה מקשין מקוה למעין לטהר בוזחלין:

